

Werkgeversbijdrage kinderopvang

Resultaten van de eenmeting naar de situatie op peildatum 1 juli 2005

Een onderzoek in opdracht van
het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Lilian van der Linden
Marianne Kloosterman
Cornelis van der Werf

B3050

Leiden, 7 september 2005

Voorwoord

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid laat periodiek onderzoek uitvoeren naar de werkgeversbijdrage voor kinderopvang om de ontwikkeling te kunnen volgen van het percentage werknemers dat aanspraak kan maken op een bijdrage voor kinderopvang. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de eenmeting die is uitgevoerd in juni en juli 2005. De rapportage beschrijft de stand van zaken op peildatum 1 juli 2005. Het onderzoek is een vervolg op de nulmeting die eind 2004 is verricht.

Het onderzoek is uitgevoerd door Lilian van der Linden onder begeleiding van ondergetekende. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld waarin naast het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ook de volgende partijen zijn vertegenwoordigd: de werkgeversorganisaties VNO-NCW, MKB en LTO en de werknemersorganisaties FNV, CNV en MHP. Uiteraard ligt de verantwoordelijkheid voor de inhoud van het rapport bij Research voor Beleid.

Op deze plek willen we graag alle leden van de begeleidingscommissie en de contactpersonen binnen het ministerie bedanken voor de prettige samenwerking. Daarnaast willen we graag een woord van dank uitspreken richting alle bedrijven en instellingen die de tijd hebben genomen om de vragenlijst in te vullen. Ten slotte zijn wij ook Kintent erkentelijk voor het verstrekken van aanvullende informatie over de invulling van de kinderopvangregeling binnen zeventien bedrijfstak-CAO's.

Marianne Kloosterman
Projectleider

Inhoudsopgave

Samenvatting	7	
1	Achtergrond, doel en opzet onderzoek	11
1.1	Achtergrond onderzoek	11
1.2	Onderzoeksvragen	11
1.3	Onderzoeksopzet	12
1.4	Responsoverzicht	13
1.5	Leeswijzer	15
2	Werkgevers en de bijdrage voor kinderopvang	17
2.1	Aantal bedrijven dat in 2005 een bijdrage voor kinderopvang kent	17
2.2	Wijze waarop de regeling voor kinderopvang wordt uitgevoerd	19
3	Kenmerken regelingen voor kinderopvang	21
3.1	Plaats van de kinderopvang in secundaire arbeidsvoorwaarden	21
3.2	Financiële aspecten van de bijdrage voor kinderopvang	22
3.3	Voorwaarden voor bijdrage kinderopvang	24
4	Dekkingsgraad werkgeversbijdrage	27
4.1	Aanname bij berekeningen	27
4.2	Aantal werknemers dat aanspraak kan maken op een bijdrage	27
4.3	Percentage werknemers naar kenmerken van de kinderopvangregeling	29
Bijlage 1	Bruto steekproef	31
Bijlage 2	Netto steekproef (aantal responderende bedrijven en instellingen)	33
Bijlage 3	Vragenlijst	35
Bijlage 4	CAO's waarover Kintent nadere informatie heeft verstrekt	41
Bijlage 5	Leden van de begeleidingscommissie	43

Samenvatting

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden. De wet gaat uit van een gedeelde financiële verantwoordelijkheid van ouders, overheid en werkgevers voor de kosten van kinderopvang. Bij de parlementaire behandeling van de Wet kinderopvang heeft de regering de ambitie uitgesproken dat in 2008 90% van alle werknemers aanspraak kan maken op een toereikende werkgeversbijdrage.

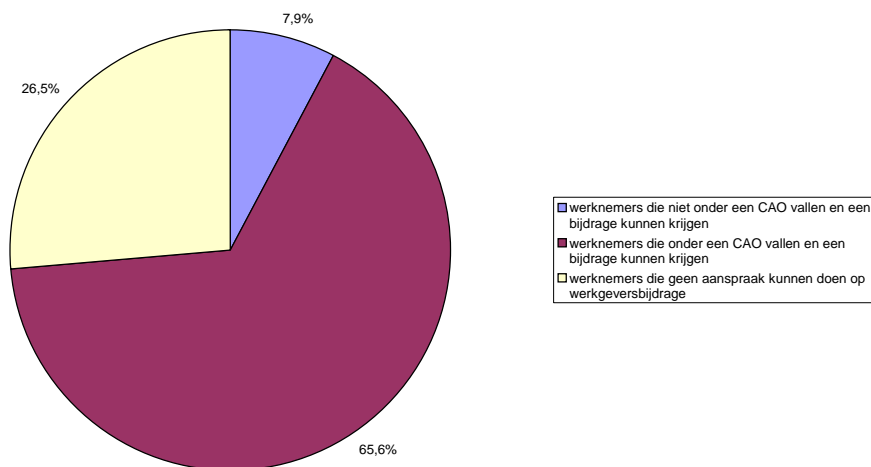
Om de ontwikkeling van het percentage werknemers dat aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage te kunnen volgen, laat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid periodiek onderzoek verrichten onder werkgevers. In juni en juli 2005 heeft voor de tweede keer een onderzoek plaatsgevonden om de stand van zaken rond de werkgeversbijdrage voor kinderopvang in kaart te brengen (met als peildatum 1 juli 2005). In deze samenvatting presenteren we de belangrijkste resultaten van deze eenmeting.

Voor dit onderzoek zijn 13.580 bedrijven en instellingen aangeschreven, verdeeld over de verschillende sectoren en grootteklassen. Zij kregen het verzoek via internet dan wel schriftelijk een vragenlijst in te vullen. In totaal hebben 5.549 bedrijven aan het verzoek gehoor gegeven. Dit betekent een respons van ruim 40%. Hieronder worden de belangrijkste resultaten van het onderzoek gepresenteerd.

Aantal werknemers dat op 1 juli 2005 aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang

Volgens de onderzoeksresultaten kan 73,5% (= 7,9% + 65,6%) van alle werknemers in Nederland op 1 juli 2005 aanspraak maken op een bijdrage van de werkgever voor kinderopvang¹. Bij de nulmeting (peildatum 1 juli 2004) was dit percentage 72,5% van alle werknemers. In figuur S.1 is de verdeling weergegeven van de werknemers in Nederland die al of niet aanspraak kunnen maken op een bijdrage.

Figuur S.1 Percentage werknemers in Nederland dat op 1 juli 2005 aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang

¹ Indien in deze eenmeting niet gecorrigeerd wordt voor de selectiviteit in de respons is dit percentage 74,4%.

Voor de berekening van het aantal werknemers bij niet-CAO bedrijven dat aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage is gebruik gemaakt van de gegevens uit de door Research voor Beleid uitgezette vragenlijst onder werkgevers. Het aantal werknemers dat onder een CAO valt en een bijdrage kan krijgen, is bepaald aan de hand van gegevens uit het door de directie UAW uitgevoerde onderzoek 'Afspraken over kinderopvang in CAO's, een onderzoek naar de stand van zaken medio 2005'.

Het aantal bedrijven dat op 1 juli 2005 een bijdrage voor kinderopvang kent

Uit het onderzoek komt in eerste instantie naar voren dat in totaal 20% van alle bedrijven een bijdrage en/of regeling voor de kosten van kinderopvang kent. Bij de nulmeting (peildatum 1 juli 2004) was dit percentage 19%¹. Gebleken is dat bij het onderzoek sprake is geweest van een zekere selectiviteit in de respons, doordat bedrijven die *geen* regeling kennen minder geneigd zijn geweest aan het onderzoek mee te werken in vergelijking met bedrijven die *wel* een regeling kennen. Indien hiervoor wordt gecorrigeerd, moet het gevonden percentage bedrijven met een regeling neerwaarts worden bijgesteld. Geschat wordt dat rond de 15% van de bedrijven een werkgeversbijdrage kinderopvang kent².

Uitsplitsing naar sector wijst uit dat bedrijven en instellingen in de sectoren openbaar bestuur, onderwijs, gezondheidszorg en welzijn en industrie het vaakst een bijdrage kennen.

Uit de combinatie van het bovenstaande blijkt dat 15 tot 20% van de bedrijven aan omgerekend driekwart van de werknemers werk biedt. Het grote verschil tussen het percentage werknemers en het percentage werkgevers wordt verklaard doordat de grotere bedrijven vaker een bijdrage kennen dan de kleinere bedrijven. In de totale werkgelegenheid is het aandeel van de grotere bedrijven aanzienlijk groter dan die van kleinere bedrijven.

Kenmerken van de regelingen voor kinderopvang op 1 juli 2005

Door de invoering van de Wet kinderopvang op 1 januari 2005 kan de inhoud van de regelingen zijn gewijzigd. Tijdens deze eenmeting is derhalve een ander kader voor de werkgeversbijdrage van toepassing dan in 2004. Bij de interpretatie van de verschillen tussen de nul- en de eenmeting is het van belang om dit gewijzigde perspectief in ogenschouw te nemen.

De helft van de bedrijven die een werkgeversbijdrage kennen, laat de regeling voor kinderopvang uitvoeren door een bemiddelingsorganisatie/intermediair of een sectorfonds. In vergelijking met 2004 wordt de regeling in 2005 vaker door het bedrijf zelf uitgevoerd. De meeste bedrijven geven de werknemers een rechtstreekse financiële bijdrage voor kinderopvang, al dan niet via de intermediair of het sectorfonds.

Bijna een op de vijf bedrijven hanteert geen maximum voor de werkgeversbijdrage. Bij ongeveer tweederde deel van de bedrijven is de bijdrage op 1 juli 2005 gebonden aan een maximumpercentage van de kosten. Verreweg de meeste van deze bedrijven betalen 1/6 deel van de kosten. Bijna eenderde van de bedrijven met een regeling hanteert een maximumbedrag per uur opvang. Het bedrag dat hierbij door vrijwel iedereen wordt genoemd is € 5,68 per uur.

¹ De nulmeting en de eenmeting zijn op identieke wijze uitgevoerd. Zowel de wijze van steekproeftrekking, als de manier van enquêteren van werkgevers zijn gelijk. Ook de resultaten zijn op dezelfde wijze berekend.

² Het feit dat de resultaten van de eenmeting gecorrigeerd worden voor selectiviteit in de respons, en daarmee een lager percentage bedrijven weergeven dan de nulmeting uit 2004, hoeft niet te betekenen dat daadwerkelijk sprake is van een afname van het aantal bedrijven met een werkgeversbijdrage.

Bij ruim een op de tien bedrijven die een bijdrage voor kinderopvang geven, is de bijdrage gebonden aan een jaarlijks maximumbudget. In de meeste gevallen is dit budget echter nog nooit uitgeput geraakt. Van de bedrijven met een regeling gaat ruim 60% er standaard vanuit dat er ook een bijdrage is van de werkgever van de partner. Wanneer de werkgever van de partner geen bijdrage geeft, compenseert 8% van de bedrijven de werknemers geheel of gedeeltelijk.

Bij verreweg de meeste bedrijven geldt de bijdrage voor kinderopvang voor dagopvang in een kinderdagverblijf voor kinderen tot vier jaar. Ruim 50% van de werkgevers geeft (ook) een bijdrage voor geregistreeerde gastouderopvang en een iets minder grote groep betaalt (eveneens) mee aan buitenschoolse opvang voor kinderopvang voor kinderen van vier tot en met 12 jaar. Bij ruim 80% van de bedrijven kunnen alle medewerkers van het bedrijf aanspraak maken op een bijdrage voor kinderopvang. Ongeveer een op de tien bedrijven geeft alleen een bijdrage aan werknemers die aan bepaalde kenmerken voldoen. Ruim de helft van de bedrijven stelt geen maximum aan het aantal uren opvang in de week waarvoor de werknemer een bijdrage kan krijgen.

1 Achtergrond, doel en opzet onderzoek

1.1 Achtergrond onderzoek

Met ingang van 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden. De wet gaat uit van een gedeelde financiële verantwoordelijkheid van ouders, overheid en werkgevers voor de kosten van de kinderopvang. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een compensatieregeling ingesteld voor ouders die van hun werkgever geen bijdrage ontvangen voor de kosten van de kinderopvang.

Bij de parlementaire behandeling van de Wet kinderopvang heeft de regering de ambitie uitgesproken dat in 2008 90% van alle werknemers aanspraak kan maken op een toereikende werkgeversbijdrage¹, voor de geregistreerde vormen van kinderopvang. In 2006 zal de werkgeversbijdrage worden geëvalueerd.

Om de ontwikkeling van het percentage werknemers dat aanspraak kan maken op een bijdrage kinderopvang te volgen, laat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid periodiek onderzoek verrichten. Eind 2004 is door het onderzoeksbureau Regioplan een onderzoek uitgevoerd naar de werkgeversbijdrage met als peildatum 1 juli 2004. Research voor Beleid is gevraagd om een vervolgonderzoek te verrichten dat de situatie op 1 juli 2005 in kaart brengt. Dit rapport doet verslag van de resultaten van deze eenmeting.

1.2 Onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is:

Het geven van een betrouwbaar, landelijk representatief beeld van het percentage werknemers in Nederland met een (toereikende) werkgeversbijdrage voor kinderopvang per 1 juli 2005.

Deze doelstelling is uitgewerkt in een aantal onderzoeksvragen.

1. Wat is het percentage werknemers dat aanspraak kan maken op een (toereikende) werkgeversbijdrage kinderopvang? Hierbij wordt tevens onderscheid gemaakt tussen werknemers die wel of niet onder een CAO vallen.
2. Wat is de aard van de werkgeversbijdrage en hoe is deze vastgelegd?
3. Op welke werknemersgroepen en soorten kinderopvang hebben de regelingen betrekking?
4. Is er een plafond in het budget voor kinderopvang en hoe vaak treedt uitputting van dit budget op?

---

¹ De invulling van het begrip 'toereikende' werkgeversbijdrage volgt uit de Wet kinderopvang. Hiertoe moet in ieder geval sprake zijn van een bijdrage ter hoogte van minimaal 1/6^e deel van de maximum uurprijs voor de formele vormen van kinderopvang.

Uiteraard dienen bij alle vier onderzoeksvragen eveneens de verschillen met 2004 in kaart te worden gebracht.

1.3 Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit vier onderdelen.

- Een uitgezette vragenlijst onder werkgevers (via internet en deels ook schriftelijk)
- Aanvulling op basis van gegevens van het UAW-onderzoek¹
- Verzamelen van ontbrekende informatie bij een bemiddelingsorganisatie voor kinderopvang
- Een non-respons onderzoek.

Enquête onder werkgevers

Voor de steekproeftrekking is gebruik gemaakt van een actueel bestand van Marktselect waarin bedrijven en instellingen uit heel Nederland zijn opgenomen. Van elk van de bedrijven² is bekend in welke sector het bedrijf actief is en in welke grootteklasse het valt. In overleg met de begeleidingscommissie is besloten om – net zoals bij de nulmeting - bedrijven met 1 werknemer niet bij het onderzoek te betrekken. In veel gevallen betreft het namelijk een zelfstandige met een meewerkende partner. De totale populatie bedrijven en instellingen in Nederland (met 2 of meer werknemers) bestaat uit 401.108 organisaties.

Uit dit totale bestand is een gestratificeerde steekproef getrokken. Dat wil zeggen dat bij het opvragen van het steekproefbestand, van te voren is aangegeven hoeveel bedrijven per sector en per grootteklasse in de steekproef aanwezig moesten zijn. De verdeling van de bruto steekproef per sector en bedrijfsgrootte is weergegeven in bijlage 1. De uiteindelijke steekproef omvatte 13.580 bedrijven, waarvan 2.496 kleine bedrijven en 11.084 bedrijven met 10 of meer werknemers. De bedrijven hebben half juni 2005 een brief ontvangen waarin is gevraagd om hun medewerking aan het onderzoek. Hiervoor hadden zij tot 20 juli de tijd. Bedrijven die niet voor 10 juli hebben gereageerd, ontvingen kort daarna een herinnering.

Om een zo hoog mogelijke respons te behalen, is gekozen voor een gecombineerde onderzoeksmethodiek. Alle werkgevers konden de vragenlijst over de werkgeversbijdrage op internet invullen³. Daarnaast konden werkgevers van kleine bedrijven, met 9 of minder werknemers, ervoor kiezen om de schriftelijke vragenlijst in te vullen die bij de aankondigingsbrief was bijgevoegd⁴. Voor deze opzet is gekozen omdat de kleine bedrijven over het algemeen minder gebruik maken van internet. Om de respons te bevorderen, is de brief uit naam van het Ministerie van SZW verzonden. Zowel in de brief als in de vragenlijst is vermeld dat de vragen over de bijdrage voor kinderopvang betrekking hebben op de situatie op de peildatum 1 juli 2005.

Aanvulling op basis van resultaten onderzoek afspraken over kinderopvang in CAO's

De directie Uitvoeringstaken Arbeidsvoorwaardenwetgeving (UAW) van het Ministerie van SZW heeft recentelijk onderzoek uitgevoerd naar de kinderopvangregelingen in CAO's, per medio

¹ Schaeps, M., A. van Ameele en A. Houtkoop, (juli 2005) *Afspraken over kinderopvang in CAO's, een onderzoek naar de stand van zaken medio 2005*, Den Haag, Ministerie van SZW, juli 2005.

² Daar waar in de rest van het rapport over 'bedrijven' wordt gesproken, worden ook organisaties bedoeld zoals de overheid en een veelheid aan overige instellingen in de gezondheidszorg, welzijn, onderwijs, etc.

³ Daarvoor konden de respondenten de webpagina www.researchvoorbeleid.nl/enquetes bezoeken.

⁴ Bij de brief aan bedrijven met 10 of meer werknemers was geen schriftelijke vragenlijst ingesloten.

2005. De resultaten van dit onderzoek zijn als aanvulling op de vragenlijst onder werkgevers gebruikt om een schatting te kunnen maken van het totale percentage werknemers in Nederland (met en zonder CAO) dat op 1 juli 2005 aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Bij de berekening van dit percentage zijn de cijfers over werknemers die onder een CAO vallen afkomstig uit het UAW-onderzoek. Deze aanpak is dezelfde zoals gehanteerd bij de nulmeting en eerdere onderzoeken naar de werkgeversbijdrage voor kinderopvang.

Verzameling van ontbrekende informatie bij een bemiddelingsorganisatie voor kinderopvang

Een aantal respondenten kan een deel van de vragen over de invulling van de regeling niet beantwoorden. Het gaat met name om bedrijven die onder een CAO vallen en waarvan het sectorfonds of CAO-fonds de uitvoering van de kinderopvangregeling in handen heeft gegeven van een bemiddelingsorganisatie. Om toch aan informatie over de invulling van de regeling te komen, is een bemiddelingsorganisatie benaderd. Gekozen is voor Kintent omdat dit de grootste bemiddelingsorganisatie is en zij vrijwel alle bedrijfstakregelingen voor kinderopvang in Nederland verzorgt. Aan Kintent is informatie gevraagd over de inhoud van zeventien grote bedrijfstakregelingen. De informatie betreft de vragen uit onderdeel D en E uit de vragenlijst (over de financieringsaspecten van de bijdrage en eventuele voorwaarden die aan de werkgeversbijdrage zijn gebonden) en is alleen gebruikt om ontbrekende informatie aan te vullen.

1.4 Responsoverzicht

Respons

De bruto steekproef omvatte 13.580 bedrijven. Van deze bedrijven hebben er 5.549 gerespondeerd. Dit betekent een responspercentage van 41%. Een overzicht van de netto steekproef¹ per sector en bedrijfsgrootte vindt u in bijlage 2.

Het feitelijke responspercentage ligt waarschijnlijk nog iets hoger aangezien enkele brieven onbestelbaar retour terug kwamen. Deze bedrijven waren inmiddels verhuisd, gefuseerd, failliet of opgeheven. Ook stuurden bedrijven de brief terug met de opmerking dat zij geen personeel in dienst hebben (bijvoorbeeld omdat alleen met vrijwilligers wordt gewerkt of omdat gebruik wordt gemaakt van een detacheringsbureau) en daarom de vragen niet konden beantwoorden. Ten slotte hebben enkele bedrijven doorgegeven dat zij voor meerdere onderdelen van het moederbedrijf een vragenlijst hadden ontvangen en dat zij hiervan één hebben ingevuld.

Representativiteit en vergelijkbaarheid

De respons is voldoende om betrouwbare uitspraken te doen over het aantal werknemers van bedrijven die per medio 2005 een werkgeversbijdrage voor kinderopvang kennen en de kenmerken van de regelingen. Omdat sprake is van een gestratificeerde steekproef is een weging naar sector en bedrijfsgrootteklasse (aantal werknemers) noodzakelijk. In de steekproef zijn bepaalde branches en de grotere bedrijven namelijk oververtegenwoordigd ten opzichte van de verdeling in de totale populatie bedrijven en instellingen. Dit heeft een mogelijke vertekening van de onderzoeksresultaten tot gevolg. Deze vertekening wordt voorkomen door het gewicht van de uitkomsten van een branche en grootteklasse in de steekproef te wegen naar het aandeel van die branche of grootteklasse in de totale populatie bedrijven en instellingen in Nederland.

¹ Dat wil zeggen het aantal bedrijven dat de vragenlijst heeft ingevuld.

De in dit rapport vermelde onderzoeksresultaten (percentages) zijn gewogen weergegeven om een representatief beeld te geven van de totale populatie bedrijven en instellingen in Nederland. Bij de in het rapport vermelde aantallen respondenten gaat het om de ongewogen aantallen, dat wil zeggen het aantal respondenten dat de betreffende vraag heeft beantwoord.

De gebruikte methode voor dataverzameling sluit aan op die van de nulmeting door Regioplan en op eerder onderzoek. De bruto steekproef is op dezelfde manier verdeeld over de verschillende sectoren en grootteklassen en de wijze van benadering van de bedrijven is eveneens gelijk aan die van de nulmeting.

Non-respons

Mogelijk geven bedrijven die niet deelnemen aan een onderzoek over de werkgeversbijdrage voor kinderopvang minder vaak een bijdrage dan bedrijven die wel responderen. Dergelijke selectieve respons kan leiden tot een overschatting van het aantal werknemers dat aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Om na te gaan of sprake is van een selectieve respons is een non-respons onderzoek gehouden. Hiervoor is een steekproef getrokken uit de bedrijven die niet gerepondeerd hebben. Voor het non-respons onderzoek zijn (netto) 250 bedrijven ondervraagd.

Uit het non-respons onderzoek blijkt dat de voornaamste redenen waarom bedrijven niet hebben meegewerkt aan het onderzoek zijn:

- Te druk/geen tijd
- Niet aanwezig gedurende onderzoeksperiode/met vakantie
- Bedrijf valt onder een andere organisatie/moederbedrijf (regeling wordt centraal geregeld).

Uit het non-respons onderzoek komt naar voren dat zich onder de bedrijven die de vragenlijst niet hebben ingevuld in verhouding tot de respondenten die wel aan het onderzoek hebben deelgenomen meer bedrijven bevinden die *geen* bijdrage geven voor de kinderopvang. Aangezien het geconstateerde verschil tussen de responsgroep en de non-responsgroep statistisch significant is, is besloten om hiervoor, daar waar relevant, een correctie toe te passen.

Vergelijkbaarheid met nulmeting

Door de invoering van de Wet kinderopvang op 1 januari 2005 kan de inhoud van kinderopvang regelingen zijn gewijzigd. Tijdens deze eenmeting is immers een ander kader voor de werkgeversbijdrage van toepassing dan in 2004. Daarnaast geldt dat de nulmeting plaats vond in de periode rond de invoering van de Wet kinderopvang. De respondenten werd gevraagd te antwoorden over de situatie van een half jaar daarvoor. In de eenmeting werd gevraagd naar de actuele situatie.

De nulmeting en de eenmeting zijn op wel op identieke wijze uitgevoerd. Zowel de wijze van steekproeftrekking, als de manier van enquêteren van werkgevers zijn gelijk. Ook de resultaten zijn op dezelfde wijze berekend. Ook het non-responsonderzoek is op een vergelijkbare wijze uitgevoerd. Bij de nulmeting was het gemeten verschil tussen respons en non-respons niet significant en is derhalve geen correctie voor selectiviteit in de respons toegepast.

Het feit dat de resultaten van de eenmeting wel gecorrigeerd zijn voor selectiviteit in de respons, en daarmee een lager percentage bedrijven met een regeling dan wel een bijdrage voor kinderopvang weergeven dan de nulmeting uit 2004, hoeft niet te betekenen dat daadwerkelijk sprake is van een afname van het aantal bedrijven met een werkgeversbijdrage.

Bovenstaande overeenkomsten en verschillen tussen de nulmeting en de eenmeting dienen bij de interpretatie van de uitkomsten meegenomen te worden.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk twee en drie worden de resultaten gepresenteerd van de eenmeting onder werkgevers over de situatie op 1 juli 2005. In hoofdstuk vier worden deze uitkomsten vervolgens gebruikt om een schatting te maken van het aantal werknemers dat aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang.

Hoofdstuk twee beschrijft het aantal bedrijven en instellingen in Nederland dat in 2005 een bijdrage voor de kinderopvang kent en de wijze waarop de regeling wordt uitgevoerd. Hoofdstuk drie gaat in op de financiële aspecten van de werkgeversbijdrage en de eventuele voorwaarden die aan de bijdrage worden gesteld. In hoofdstuk vier wordt het aantal werknemers dat aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage behandeld. Hierbij wordt tevens onderscheid gemaakt naar een aantal kenmerken van de bijdrage.

2 Werkgevers en de bijdrage voor kinderopvang

Dit hoofdstuk gaat in op het aantal bedrijven en instellingen¹ dat op 1 juli 2005 een bijdrage voor de kinderopvang kent. Hierbij wordt apart aandacht besteed aan de bedrijven die niet onder een CAO vallen. De tweede paragraaf beschrijft de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de kinderopvangregeling in het bedrijf. Het hoofdstuk is geheel gebaseerd op de uitkomsten van de enquête die in juni en juli 2005 is uitgezet onder een steekproef van bedrijven. De in dit hoofdstuk vermelde percentages betreffen derhalve steeds het deel van *bedrijven en instellingen* in Nederland (en niet het deel van de werknemers).

2.1 Aantal bedrijven dat in 2005 een bijdrage voor kinderopvang kent

Aan de bedrijven is gevraagd of de organisatie op 1 juli 2005 een bijdrage voor kinderopvang geeft. De respondenten konden hierbij kiezen uit vijf antwoorden:

- Ja, en de bijdrage is vastgelegd in een regeling
- Ja, maar de bijdrage is niet vastgelegd in een regeling
- Nee, we geven geen bijdrage maar kennen wel een regeling
- Nee, we geven geen bijdrage en kennen ook geen regeling
- Weet ik niet.

Indien een van de eerste drie antwoordcategorieën is aangekruist, wordt het bedrijf gerekend tot de groep bedrijven die - op 1 juli 2005 - een werkgeversbijdrage voor kinderopvang kent. Uit het onderzoek komt in eerste instantie naar voren dat in totaal 20% van alle bedrijven een bijdrage en/of regeling voor de kosten van kinderopvang kent. Dit percentage is vrijwel gelijk aan het percentage tijdens de nulmeting in 2004 (19%). Dit betekent dat er in feite geen toe of afname van het percentage bedrijven met een regeling is geconstateerd².

Zoals in hoofdstuk 1 is weergegeven blijkt dat bij het onderzoek sprake is geweest van een zekere selectiviteit in de respons, doordat bedrijven die *geen* regeling kennen minder geneigd zijn geweest aan het onderzoek mee te werken in vergelijking met bedrijven die *wel* een regeling kennen. Indien hiervoor wordt gecorrigeerd, moet het gevonden percentage bedrijven met een regeling neerwaarts worden bijgesteld. Geschat wordt dat 14,8% (tussen de 13,2% en 16,4%) van de bedrijven een werkgeversbijdrage kinderopvang kent³.

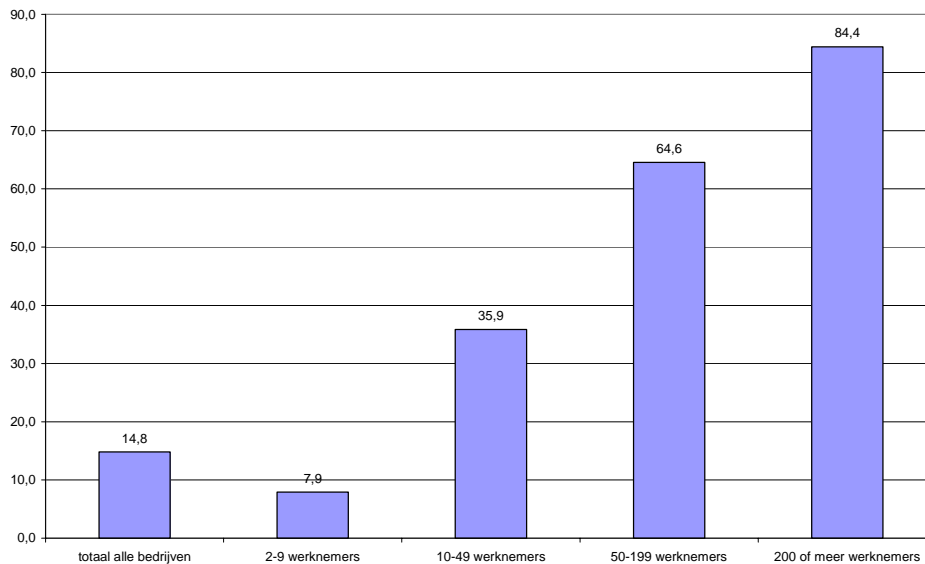
Daarbij is er een sterk verband tussen de omvang van het bedrijf en het al dan niet bieden van een werkgeversbijdrage. In onderstaande figuur 2.1 zijn de percentages bedrijven die een bijdrage kennen weergegeven voor de verschillende bedrijfsgroottes.

¹ In het vervolg van het rapport wordt alleen over 'bedrijven' gesproken. Daarmee bedoelen we echter ook de overheid en een veelheid aan overige instellingen (gezondheidszorg, welzijn, onderwijs, etc).

² De nulmeting en de eenmeting zijn op identieke wijze uitgevoerd. Zowel de wijze van steekproeftrekking, als de manier van enquêteren van werkgevers zijn gelijk. Ook de resultaten zijn op dezelfde wijze berekend.

³ Het feit dat de resultaten van de eenmeting gecorrigeerd worden voor selectiviteit in de respons, en daarmee een lager percentage bedrijven weergegeven dan de nulmeting uit 2004, hoeft niet te betekenen dat sprake is van daadwerkelijke een afname van het aantal bedrijven met een werkgeversbijdrage.

Figuur 2.1 Percentage bedrijven dat een bijdrage voor kinderopvang kent, naar bedrijfsgrootte

Van de kleine bedrijven met minder dan 10 werknemers kent minder dan één op de tien bedrijven een bijdrage voor kinderopvang. Van de grote bedrijven met meer dan 200 werknemers geeft bijna 85% een bijdrage voor kinderopvang.

Uitgesplitst naar sector blijkt dat op 1 juli 2005 bedrijven in de sector openbaar bestuur in vergelijking het vaakst een bijdrage voor kinderopvang kennen. Andere sectoren waarbinnen relatief vaak een bijdrage voor kinderopvang bestaat, zijn de sectoren gezondheidszorg en welzijn, onderwijs en industrie.

Aantal niet-CAO bedrijven dat in 2005 een bijdrage voor kinderopvang kent

Om een uitspraak te kunnen doen over het aantal werknemers dat niet onder een CAO valt en aanspraak kan maken op een bijdrage voor kinderopvang, moeten we weten hoeveel niet-CAO-bedrijven op 1 juli 2005 een bijdrage kennen. In totaal kent 10% van de bedrijven die niet onder een CAO valt een werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Dit percentage is nagenoeg gelijk aan dat van 2004. Grote bedrijven kennen vaker een bijdrage dan kleine bedrijven. Slechts een klein deel van de kleine bedrijven met minder dan 10 werknemers (6%) geeft een bijdrage of kent een regeling voor kinderopvang.

2.2 Wijze waarop de regeling voor kinderopvang wordt uitgevoerd

Aan de bedrijven met een regeling voor kinderopvang is gevraagd op welke wijze deze binnen de organisatie is vastgelegd.

Tabel 2.1 Wijze waarop regeling is vastgelegd

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
In de CAO	58%	58%
In een bedrijfsregeling	14%	20%
In een bedrijfsregeling op grond van CAO	11%	9%
Anders	7%	8%
Onbekend	10%	5%
Aantal respondenten	2455	2838

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een regeling voor kinderopvang hebben.

Bij de bedrijven die een regeling voor kinderopvang hebben, is deze in de meeste gevallen vastgelegd in de CAO. Onder de categorie 'anders' worden veelal combinaties van de andere antwoordcategorieën genoemd (in de CAO én een bedrijfsregeling). Tevens wordt hier gemeld dat de uitvoering is uitbesteed aan een bemiddelingsorganisatie of branchevereniging. In de praktijk betekent dit dat de regeling is vastgelegd in een CAO dan wel een bedrijfsregeling op grond van de CAO. Daarnaast wordt soms aangegeven dat de afspraken in individuele arbeidsovereenkomsten zijn vastgelegd.

Een bedrijf kan ervoor kiezen om de uitvoering van de kinderopvangregeling uit te besteden aan een bemiddelingsorganisatie (intermediair). Daarom is bedrijven gevraagd welke instantie de regeling uitvoert. Tevens hebben de respondenten aangegeven op welke wijze de werkgever bijdraagt aan de kinderopvang van werknemers. Tabellen 2.2 en 2.3 geven de resultaten weer.

Tabel 2.2 Instantie die regeling uitvoert

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Het bedrijf/de instelling zelf	22%	36%
Bemiddelingsorganisatie	31%	25%
CAO/sectorfonds	25%	25%
Anders	9%	5%
Onbekend	14%	10%
Aantal respondenten	2448	2833

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een regeling voor kinderopvang hebben.

Tabel 2.3 Wijze waarop het bedrijf bijdraagt aan kinderopvang werknemers

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Een rechtstreekse financiële bijdrage aan de ouders	22%	48%
Het bedrijf koopt zelf kindplaatsen in	7%	0%
Een bemiddelingsbureau koopt kindplaatsen in	15%	4%
Er is een bedrijfscreche	1%	0%
Weet ik niet: het CAO/sectorfonds regelt dit	33%	25%
Anders	9%	15%
Onbekend	12%	7%
Aantal respondenten	2650	3105

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Uit tabel 2.2 blijkt dat de regeling in circa de helft van de gevallen door een derde partij wordt uitgevoerd. Ruim eenderde van de bedrijven voert de regeling zelf uit. In vergelijking met 2004 is dit percentage toegenomen. Tabel 2.3 laat zien dat op 1 juli 2005 veel bedrijven de werknemers een rechtstreekse financiële bijdrage voor kinderopvang geven, al dan niet via het bemiddelingsbureau/intermediair of het CAO- of sectorfonds. Het komt bijna niet meer voor dat bedrijven kindplaatsen (laten) inkopen of bedrijfscreches hebben. Onder de categorie 'anders namelijk' geven enkele bedrijven aan dat de bijdrage voor kinderopvang momenteel niet aan de orde is omdat geen van de werknemers gebruik maakt van de regeling.

De bedrijven die geen bijdrage voor kinderopvang geven en ook geen regeling hebben, is gevraagd naar de redenen hiervoor.

Tabel 2.4 Reden waarom het bedrijf niet bijdraagt aan kinderopvang*

	Nulmeting 004	Eenmeting 2005
Medewerkers van het bedrijf hebben geen kinderen in de leeftijdscategorie 0-12 jaar	41%	47%
Medewerkers hebben om andere reden geen behoefte aan regeling	40%	24%
Anders	21%	33%
Aantal respondenten	1768	2085

* Meerdere antwoorden mogelijk. De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die geen regeling hebben en ook geen bijdrage voor kinderopvang geven.

De meest genoemde reden om geen bijdrage te geven voor kinderopvang is dat de medewerkers van het bedrijf geen kinderen in de bedoelde leeftijdscategorie van 0 tot en met 12 jaar hebben. Bijvoorbeeld omdat veel wordt gewerkt met studenten of omdat de meeste werknemers kinderen hebben die ouder zijn dan 12 jaar. Ongeveer een kwart van de bedrijven zonder bijdrage geeft aan dat de medewerkers geen behoefte hebben aan een bijdrage voor kinderopvang, bijvoorbeeld omdat vrijwel iedereen in deeltijd werkt of omdat de partner doorgaans thuis is om voor de kinderen te zorgen.

Eenderde deel van de bedrijven noemt een andere reden. Dat zijn:

- de kosten zijn niet op brengen (werkgever vindt het te duur)
- kinderopvang behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer
- het is niet verplicht/het is niet centraal geregeld (in de CAO opgenomen)
- (nog) geen vraag naar gehad
- wil geen onderscheid maken tussen werknemers met en zonder kinderen.

3 Kenmerken regelingen voor kinderopvang

De wijze waarop bedrijven de regeling voor kinderopvang invullen, verschilt van bedrijf tot bedrijf. In dit hoofdstuk bespreken we een aantal kenmerken van de regelingen zoals deze op 1 juli 2005 door de bedrijven worden aangeboden aan hun werknemers. Zo wordt onder meer ingegaan op de plaats die de werkgeversbijdrage voor kinderopvang in neemt in de secundaire arbeidsvoorwaarden van het bedrijf en op de financiële aspecten van de bijdrage. In de derde paragraaf wordt beschreven welke eventuele voorwaarden zijn gebonden aan de werkgeversbijdrage.

3.1 Plaats van de kinderopvang in secundaire arbeidsvoorwaarden

Secundaire arbeidsvoorwaarden worden soms aangeboden in de vorm van een keuzepakket, waarbij werknemers zelf kunnen kiezen van welke onderdelen zij gebruik willen maken. Dit keuzepakket wordt het cafetariamodel genoemd. Het is mogelijk dat de werkgeversbijdrage voor kinderopvang deel uit maakt van dit model.

Tabel 3.1 Maakt bijdrage kinderopvang deel uit van cafetariamodel

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Ja	4%	5%
Ja, gedeeltelijk	1%	1%
Nee	77%	78%
Onbekend	18%	16%
Aantal respondenten	2674	3103

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Bij veruit de meeste bedrijven maakt de bijdrage voor kinderopvang geen deel uit van een cafetariamodel. Bij minder dan 10% van de bedrijven vormt de bijdrage een onderdeel van het cafetariamodel. Dit kan betekenen dat werknemers andere secundaire arbeidsvoorwaarden niet kunnen kiezen, als zij in aanmerking willen komen voor de werkgeversbijdrage voor kinderopvang.

Voor werkgevers bestaat de mogelijkheid om de bijdrage voor kinderopvang te verrekenen met het brutoloon van de werknemer. De werkgever heeft hierdoor een fiscaal voordeel.

Tabel 3.2 Wordt bijdrage kinderopvang verrekend met brutoloon

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Ja	6%	7%
Ja, gedeeltelijk	11%	3%
Nee	68%	70%
Onbekend	15%	20%
Aantal respondenten	2666	3095

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Uit de tabel blijkt dat een op de tien bedrijven die een bijdrage voor kinderopvang geven de kosten (deels) verrekenen met het brutoloon van de werknemer.

3.2 Financiële aspecten van de bijdrage voor kinderopvang

Door de invoering van de Wet kinderopvang op 1 januari 2005 kan de inhoud van de regelingen zijn gewijzigd. Tijdens deze eenmeting is derhalve een ander kader voor de werkgeversbijdrage van toepassing dan in 2004. Bij de interpretatie van de verschillen tussen de nul- en de eenmeting in deze paragraaf is het van belang om dit gewijzigde perspectief in ogenschouw te nemen.

Aan de bedrijven die een bijdrage voor kinderopvang geven, is een aantal vragen voorgelegd over de financiële aspecten van deze werkgeversbijdrage. Zo is onder meer gevraagd of een maximum wordt gehanteerd, bijvoorbeeld een maximumpercentage van de kosten of een maximum uurprijs.

Tabel 3.3 Hanteert een maximum voor werkgeversbijdrage

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Een maximumpercentage van de kosten	13%	64%
Een maximumbedrag per medewerker	6%	3%
Een maximumbedrag per uur opvang	8%	34%
Anders	-	5%
Nee	49%	19%
Onbekend	23%	8%
Aantal respondenten	2647	3556

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Het aantal bedrijven dat geen enkel maximum hanteert voor de werkgeversbijdrage is aanzienlijk afgenomen in vergelijking met 2004. Sinds de invoering van de Wet kinderopvang (1-1-2005) hanteert inmiddels ruim 60% van de werkgevers een maximumpercentage van de kosten. Verreweg de meeste bedrijven die maximaal een bepaald percentage van de kosten vergoeden (89%), geven aan 1/6 deel van de kosten van de kinderopvang te betalen. Bij 8% van de bedrijven bedraagt het maximumpercentage dat wordt vergoed 1/3 deel van de kosten of meer. Indien een maximumbedrag per medewerker wordt gehanteerd, ligt dat veelal tussen de 100 en 200 euro per maand. Bij bijna eenderde van de bedrijven geldt voor de bijdrage een maximumbedrag per uur opvang. Het bedrag dat door vrijwel iedereen wordt genoemd is € 5,68 (de maximum uurprijs voor dagopvang in 2005). Deze bedrijven volgen vermoedelijk de maximum uurprijzen van de overheid (€ 5,68 voor dagopvang in kinderdagverblijf en € 6,13 voor buitenschoolse opvang).

Onder de categorie 'anders' zijn vooral combinaties van antwoorden genoemd, zoals een maximumpercentage van een maximum uurtarief (meestal 1/6 deel van € 5,68 voor een kinderdagverblijf en € 6,13 voor buitenschoolse opvang). Vaak wordt ook volstaan met aan te geven dat het bedrijf de wettelijke bepalingen volgt of de maximumbedragen zoals omschreven in de CAO. Verder wordt door een enkeling ook genoemd dat een bepaald maximum percentage van de totale loonsom wordt gehanteerd of een maximumbedrag per kind. Ten slotte wordt bij deze vraag reeds door enkele werkgevers aangegeven dat de werkgeversbijdrage voor kinderopvang gebonden is aan een jaarlijks maximumbudget.

Het opstellen van een (jaarlijks) maximumbudget is één van de mogelijke begrenzings aan de werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Hierbij stelt een bedrijf van te voren vast hoeveel het maximaal aan kinderopvang voor alle werknemers samen uit wil geven.

Tabel 3.4 Hanteert een jaarlijks maximumbudget voor kinderopvang

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Ja	12%	11%
Nee	70%	67%
Onbekend	17%	21%
Aantal respondenten	2620	3098

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Ruim een op de tien bedrijven die een bijdrage voor kinderopvang geeft, hanteert een jaarlijks maximumbudget. Van deze bedrijven geeft driekwart aan dat dit maximumbudget nog nooit uitgeput is geraakt. Van de bedrijven die een maximumbudget hanteren, verwacht 9% dat dit budget in 2005 onvoldoende zal blijken. Van de 68 respondenten die verwachten dat het budget in 2005 uitgeput zal raken, geven 33 aan dat in 2005 minder dan 90% van de aanvragen gehonoreerd kan worden.

De respondenten zijn tevens gevraagd of het bedrijf bij de bijdrage voor kinderopvang rekening houdt met de bijdrage van de werkgever van de partner.

Tabel 3.5 Houdt rekening met bijdrage werkgever van de partner

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Ja, we gaan er standaard vanuit dat er een bijdrage is van werkgever van de partner	30%	61%
Ja, we compenseren gedeeltelijk	6%	3%
Ja, we compenseren volledig	8%	5%
Nee	42%	21%
Onbekend	13%	10%
Aantal respondenten	2604	3598

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

De meerderheid van de bedrijven (61%) gaat er standaard vanuit dat de werkgever van de partner ook een bijdrage geeft. Dit aantal is verdubbeld ten opzichte van 2004. Deze bedrijven betalen het in de Wet kinderopvang genoemde werkgeversdeel, dat wil zeggen 1/6 deel van de totale kosten. Minder dan een op de tien bedrijven compenseert haar werknemers geheel of gedeeltelijk als er geen bijdrage wordt gegeven door de werkgever van de partner. Ruim 20% van de bedrijven houdt geen rekening met de bijdrage van de werkgever van de partner¹. Deze groep werkgevers is aanzienlijk afgenomen in vergelijking met 2004.

¹ Het geen rekening houden met de bijdrage van de andere werkgever hoeft overigens nog niet te betekenen dat het bedrijf automatisch 33% van de kosten betaalt.

3.3 Voorwaarden voor bijdrage kinderopvang

Het is mogelijk dat een werkgever voorwaarden stelt aan het geven van een bijdrage voor kinderopvang. Zo kan het zijn dat de bijdrage alleen geldt voor kinderen in de categorie van 0 tot 4 jaar of dat alleen een deel van de werknemers, bijvoorbeeld de werknemers die meer dan een bepaald aantal uren in de week werken, in aanmerking komt voor een bijdrage.

Tabel 3.6 Soorten opvang waarvoor het bedrijf een bijdrage geeft *

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Dagopvang kinderdagverblijf (0-4 jaar)	71%	79%
Gastouderopvang (0-12 jaar)	45%	58%
Buitenschoolse opvang (4-12 jaar)	53%	49%
Anders	4%	7%
Onbekend	23%	13%
Aantal respondenten	2526	3588

* Meerdere antwoorden mogelijk. De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Bij verreweg het merendeel van de bedrijven met een bijdrage voor kinderopvang geldt de bijdrage voor dagopvang in een kinderdagverblijf. Meer dan de helft van de werkgevers geeft (ook) een bijdrage voor (geregistreerde) gastouderopvang. Dit percentage is enigszins toegenomen in vergelijking met 2004. Onder de categorie 'anders' is veelal aangegeven dat de kinderopvangorganisatie door de gemeente erkend moet zijn. Verder is onder die categorie genoemd dat de bijdrage wel geldt voor gastouderopvang maar alleen voor de kinderen van 0 tot 4 jaar. Een enkele respondent zegt dat de bijdrage geldt voor alle soorten opvang (ook niet formele). Ten slotte wordt door enkele bedrijven ook flexibele opvang (bijvoorbeeld 's avonds) of opvang tijdens vakanties vergoed.

Tabel 3.7 Geldt bijdrage voor alle werknemers

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Voor alle werknemers	72%	83%
Voor werknemers die aan bepaalde eisen voldoen	12%	9%
Onbekend	16%	9%
Aantal respondenten	2588	3594

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Bij de meeste bedrijven kunnen *alle* werknemers aanspraak maken op een bijdrage voor kinderopvang. In vergelijking met 2004 is dit percentage gestegen. Bijna een op de tien bedrijven stelt een of meerdere voorwaarden aan het personeel dat een beroep kan doen op de bijdrage.

Als de bijdrage alleen geldt voor een deel van de werknemers betreft het vaak medewerkers met een vast dienstverband (74%), in een bepaalde functie (20%), alleen vrouwelijke werknemers (16%) of personen die minimaal 6 dan wel 12 maanden werkzaam zijn binnen het bedrijf (11%). Een andere voorwaarde die door een klein deel van de bedrijven is genoemd, is dat beide ouders werkzaam moeten zijn.

Tabel 3.8 Geldt de bijdrage voor een maximum aantal uren in de week

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Nee (onbeperkt aantal uren)	58%	55%
Ja, voor een maximum aantal uren per week	3%	2%
Ja, voor maximaal evenveel uren als dienstverband	21%	15%
Onbekend	18%	28%
Aantal respondenten	2565	3096

De tabel heeft betrekking op alle (CAO en niet-CAO) bedrijven die een bijdrage en/of regeling voor kinderopvang kennen.

Ruim de helft van de bedrijven stelt geen maximum aan het aantal uren opvang per week waarvoor de werknemer een bijdrage kan krijgen. Bij ongeveer een op de zeven bedrijven kan de werknemer een bijdrage krijgen voor maximaal evenveel uren als het dienstverband.

4 Dekkingsgraad werkgeversbijdrage

Dit hoofdstuk beschrijft het aantal werknemers dat op 1 juli 2005 bij hun werkgever aanspraak kan maken op een bijdrage voor kinderopvang. Dit aantal wordt in een drietal stappen berekend. Vanuit de resultaten van het onderzoek onder werkgevers berekenen we eerst de dekkingsgraad voor werknemers die werken voor een bedrijf dat niet onder een CAO valt. Daarna berekenen we het aantal werknemers in dienst van een bedrijf dat onder een CAO valt en aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage. Dit gebeurt aan de hand van de resultaten van het UAW-onderzoek. Ten slotte worden beide cijfers gecombineerd om tot een cijfer voor alle werknemers in Nederland te komen.

4.1 Aannames bij berekeningen

Bij de berekening van het aantal werknemers is, net zoals bij de nulmeting, uitgegaan van een aantal aannames.

1. Het aantal werknemers in Nederland is in 2005 6.947.638. Dit aantal is afkomstig uit een bestand van Marktselect en betreft het aantal werknemers van bedrijven en instellingen in Nederland met meer dan één werknemer.
2. We gaan er van uit dat de respondenten de vragen of een bedrijf onder een CAO valt en of een bedrijf een bijdrage geeft voor kinderopvang juist hebben beantwoord.
3. We beschouwen we het door UAW berekende percentage werknemers dat onder een CAO valt waarin een kinderopvangregeling is opgenomen als het meest betrouwbare cijfer.
4. In lijn met de nulmeting en eerdere onderzoeken gaan we er van uit dat 80% van alle werknemers in Nederland onder een CAO valt. De rest, 20% van alle werknemers, werkt voor een bedrijf dat niet onder een CAO valt.
5. De berekeningen zijn zodanig dat de gegevens vergelijkbaar zijn met eerdere rapportages van Regioplan en Research voor Beleid.

4.2 Aantal werknemers dat aanspraak kan maken op een bijdrage

Werknemers van niet-CAO bedrijven die aanspraak kunnen maken op een bijdrage

In paragraaf 2.1 bleek dat 10% van alle niet-CAO-bedrijven een bijdrage voor kinderopvang kent. Hierbij kennen de grotere niet-CAO-bedrijven vaker een bijdrage dan de kleinere niet-CAO bedrijven. Om het aantal werknemers te berekenen dat werkt voor een niet-CAO-bedrijf dat aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang, is eerst per sector en bedrijfsklasse berekend hoeveel bedrijven niet onder een CAO vallen en in 2005 wel een bijdrage kenden. Vervolgens is gekeken naar het aantal werknemers dat bij deze bedrijven werkzaam is. Op basis van de aanname dat 20% van de werknemers in Nederland werkt voor een niet-CAO-bedrijf, komen we dan uit op 44% van het aantal werknemers dat niet onder een CAO valt op 1 juli 2005 aanspraak kan maken op een bijdrage voor kinderopvang. Dat komt neer op 8,8% van *alle* werknemers in Nederland. In 2004 was dit percentage 7,7%.

Op deze resultaten dient een correctie te worden toegepast voor de selectiviteit in de respons. Dit komt neer op een bijstelling van het percentage naar 7,9%.

Werknemers van CAO bedrijven die aanspraak kunnen maken op een bijdrage

Om het aantal werknemers te berekenen dat voor een CAO-bedrijf werkt en aanspraak kan maken op een bijdrage, is uitgegaan van het door UAW vermelde percentage. Volgens dit onderzoek kan in totaal 82% van de werknemers onder een CAO (zowel kleinere als grotere), volgens de CAO afspraken, in 2005 aanspraak maken op een bijdrage voor kinderopvang. Ongeveer 80% van de werknemers in Nederland valt onder een CAO. Hieruit volgt dat in 2005 omgerekend 65,6% van alle werknemers in Nederland via een CAO aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage ($82\% \cdot 80\% = 65,6\%$). In 2004 bedroeg dit percentage 64,8%.

Totaal aantal werknemers dat per 1 juli 2005 aanspraak kan maken op een bijdrage

In de voorgaande alinea's is vermeld welke percentages werknemers van niet-CAO-bedrijven en werknemers die wel onder een CAO vallen aanspraak kunnen maken op een werkgeversbijdrage. Indien de percentages voor niet-CAO werknemers en CAO werknemers bij elkaar worden opgeteld blijkt dat 73,5% van alle werknemers in Nederland werkt voor een bedrijf dat op 1 juli 2005 een bijdrage voor kinderopvang kent ($7,9\% + 65,6\% = 73,5\%$). In 2004 bedroeg dit percentage 72,5%.

Tabel 4.1 Percentage werknemers dat aanspraak kan maken op een bijdrage voor kinderopvang

	Percentage op totale populatie werknemers in Nederland	
	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
Werknemers die niet onder een CAO vallen	7,7%	7,9% ¹
Werknemers die onder een CAO vallen	64,8%	65,6%
Totaal werknemers in Nederland	72,5%	73,5%

Bronnen: Research voor Beleid (2005), Regioplan (2004) en UAW (werknemers onder een CAO)

Op basis van de tabel lijkt het percentage werknemers dat per juli 2005 aanspraak kan maken op een werkgeversbijdrage voor kinderopvang ligt gestegen. De verschillen zijn echter gering en blijven binnen de marges van de schattingen. Dit geldt voor zowel het aantal werknemers dat niet onder een CAO valt, als het aantal werknemers dat wel onder een CAO valt.

In totaal biedt 15% tot 20% van de bedrijven in Nederland (zie paragraaf 2.1) werk aan omgerekend driekwart van de werknemers in Nederland. Dit grote verschil wordt verklaard doordat grote bedrijven aanzienlijk vaker een bijdrage kennen dan kleinere bedrijven. Bovendien is het aandeel van deze grote bedrijven in de totale werkgelegenheid aanmerkelijk groter dan die van kleinere bedrijven.

¹ Indien in deze eenmeting niet gecorrigeerd wordt voor de selectiviteit in de respons is dit percentage 8,8%, en het totaal percentage 74,4%.

4.3 Percentage werknemers naar kenmerken van de kinderopvangregeling

Het Ministerie van SZW wenst een goed beeld te krijgen van de aantallen werknemers die op 1 juli 2005 aanspraak kunnen maken op een bijdrage die aan bepaalde kenmerken voldoet. Daarom is - net zoals bij de nulmeting - voor een zestal eigenschappen berekend welk percentage werknemers aanspraak kan maken op bijdrage die aan een bepaalde eigenschap voldoet.

Het gaat om de volgende zes kenmerken:

1. De bijdrage is al dan niet opgenomen in een cafetariamodel (vraag 9)
2. De bijdrage wordt al dan niet verrekend met het brutoloon van de werknemer (vraag 10)
3. Er is al dan niet een maximum vastgesteld voor het budget voor de bijdrage aan kinderopvang (vraag 12)
4. De soorten kinderopvang waarvoor een bijdrage wordt gegeven (vraag 16)
5. De bijdrage geldt voor alle werknemers of een specifiek deel van de medewerkers (vraag 17)
6. Er is al dan niet een maximum gesteld aan het aantal uren opvang per week (vraag 19).

Per vraag is allereerst berekend welk percentage bedrijven - per sector en grootteklasse - een bepaalde antwoordcategorie heeft aangekruist. Dit percentage bedrijven is vervolgens omgerekend naar het totaal aantal werknemers in Nederland. Voor alle bedrijven (dus zowel CAO als niet-CAO bedrijven) is uitgegaan van de resultaten van de eenmeting onder werkgevers.

Bij de berekening van het percentage werknemers is er vervolgens van uitgegaan dat in totaal 73,5% van alle werknemers in Nederland (zie paragraaf 4.1) aanspraak kan maken op een bijdrage voor kinderopvang. Per kenmerk is bekeken hoeveel werknemers aanspraak kunnen maken op een bijdrage die aan een betreffende eigenschap voldoet. De resultaten staan vermeld in tabel 4.2.

Omdat we uitspraken willen doen over het totaal aantal werknemers in Nederland en niet alleen over de werknemers die aanspraak kunnen maken op een bijdrage, is een omrekenfactor gebruikt. Voor 2005 is dat 74,4/100. Daarmee tellen de percentages voor 2005 per element samen op tot 74,4%¹ (en de percentages voor 2004 tot 72,5%).

Net zoals bij de nulmeting is voor een van de kenmerken (hanteren maximumbudget) nog een verdere uitsplitsing gemaakt. Er is namelijk berekend hoeveel werknemers in Nederland werken voor een bedrijf dat een maximumbudget hanteert maar waarbij het budget in 2005 naar verwachting niet uitgeput zal raken. Dit betreft 15,4% van de werknemers in Nederland. Dit betekent dat uitputting van het budget in 2005 optreedt voor (17,3% - 15,4% =) 1,9% van de werknemers.

¹ Dit betreft het ongecorrigeerde percentage werknemers. Zie ook voetnoot op vorige pagina. Het is niet mogelijk om de correctie voor de selectiviteit in de respons tot op dit niveau van uitsplitsing in tabel 4.2 door te voeren.

Tabel 4.2 Percentage van het totaal aantal werknemers in Nederland naar een aantal kenmerken van kinderopvangregelingen

	Nulmeting 2004	Eenmeting 2005
<i>Cafetariamodel</i>		
Bijdrage maakt deel uit van cafetariamodel	3,6%	4,2%
Bijdrage maakt gedeeltelijk deel uit van cafetariamodel	2,7%	2,0%
Bijdrage maakt geen deel uit van cafetariamodel	61,9%	63,1%
Onbekend of bijdrage deel uit maakt van cafetariamodel	4,2%	5,0%
<i>Bijdrage wordt al of niet verrekend met brutoloon werknemer</i>		
Kosten worden verrekend met het brutoloon	6,2%	3,2%
Kosten worden gedeeltelijk verrekend met brutoloon	3,8%	1,1%
Kosten worden niet verrekend met brutoloon	56,6%	63,4%
Onbekend of kosten worden verrekend met brutoloon	6,0%	6,7%
<i>Hantering (jaarlijks) maximumbudget</i>		
Bedrijf hanteert een maximumbudget	21,8%	17,3%
Bedrijf hanteert geen maximumbudget	43,6%	47,1%
Onbekend of bedrijf een maximumbudget hanteert	7,1%	9,9%
Bedrijf hanteert maximumbudget maar dit raakt in 2004/2005 niet uitgeput	14,2%	15,4%
<i>Soorten opvang waarvoor de bijdrage geldt</i>		
Dagopvang in kinderdagverblijf (0-4 jaar)	62,5%	63,0%
Gastouderopvang (0-12 jaar)	49,2%	41,4%
Buitenschoolse opvang (4-12 jaar)	49,9%	48,0%
Anders	3,5%	4,7%
Onbekend voor welke soorten regeling geldt	8,0%	7,3%
<i>Toegankelijkheid van de bijdrage</i>		
Bijdrage geldt voor alle werknemers	57,3%	63,7%
Bijdrage geldt voor werknemers die aan bepaalde kenmerken voldoen	10,2%	7,9%
Onbekend of bijdrage voor alle werknemers geldt	5,0%	2,8%
<i>Hantering maximum aantal uren per week</i>		
Bijdrage geldt voor een onbeperkt aantal uren in de week	34,4%	36,9%
Bijdrage geldt voor maximaal aantal uren van omvang dienstverband	28,9%	26,1%
Bijdrage geldt voor bepaald maximum aantal uren opvang in de week	2,1%	0,9%
Onbekend of bijdrage geldt voor maximum aantal uren per week	7,0%	10,5%

Bijlage 1 Bruto steekproef

Sector	totaal	2-4 wn	5-9 wn	10-19 wn	20-49 wn	50-99 wn	100-199	200-499	500-749	750-999	1000 of meer
Bouwnijverheid	1054	150	100	300	200	150	100	50	5	2	7
financiële dienstverlening	961	150	100	200	200	100	100	50	23	12	26
gezondheidszorg en welzijn	869	50	50	100	100	100	100	100	80	53	136
groothandel en detailhandel	1763	249	150	400	400	250	175	100	20	11	8
horeca	980	100	100	300	300	100	50	25	1	2	2
industrie	1510	100	70	300	200	250	275	200	50	24	41
landbouw, jacht, bosbouw	534	100	50	200	100	50	25	8	1	0	0
onderwijs	1108	50	49	300	100	400	100	50	29	11	19
openbaar bestuur	890	30	28	50	65	100	100	200	177	58	82
overige dienstverlening	883	100	100	200	200	100	100	50	11	13	9
productie en distributie van energie	95	20	10	10	10	14	10	13	1	2	5
vervoer, opslag en communicatie	862	100	50	200	200	130	100	50	18	3	11
visserij	95	30	30	22	12	1	0	0	0	0	0
delfstoffen	74	20	10	20	10	5	5	2	0	0	2
zakelijke dienstverlening	1892	250	100	400	410	250	265	100	62	16	39
totaal	13580	1499	997	3002	2507	2000	1505	998	478	207	387

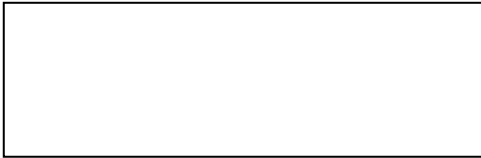
Bijlage 2 Netto steekproef (aantal responderende bedrijven en instellingen)

sector	totaal	2-4 wn	5-9 wn	10-19 wn	20-49 wn	50-99 wn	100-199	200-499	500-749	750-999	1000 of meer
bouwnijverheid	404	56	43	93	79	60	46	23	1	1	2
financiële dienstverlening	373	69	32	66	72	47	42	17	10	6	12
gezondheidszorg en welzijn	501	18	33	38	54	58	55	64	51	34	96
groothandel en detailhandel	734	85	64	148	166	115	86	52	11	5	2
horeca	250	25	23	55	77	34	25	9	1		1
industrie	677	32	36	106	79	111	138	104	34	17	20
landbouw, jacht, bosbouw	187	35	23	49	40	24	12	4			
onderwijs	343	17	20	69	45	106	35	16	15	5	15
openbaar bestuur	395	8	8	22	18	40	47	86	89	32	45
overige dienstverlening	374	34	38	74	88	44	53	23	7	7	6
productie en distributie van energie	37	5	7	3	5	5	6	6			
vervoer, opslag en communicatie	358	41	23	61	80	67	43	28	7	1	7
visserij	29	9	8	5	6	1					
delfstoffen	33	7	7	8	5	3	2	1			
zakelijke dienstverlening	854	88	46	161	184	123	144	49	32	7	20
totaal	5549	529	411	958	998	838	734	482	258	115	226

Bijlage 3 Vragenlijst

Vragenlijst Werkgeversbijdrage kinderopvang

LET OP: DE PEILDATUM VAN HET ONDERZOEK IS STEEDS 1 JULI 2005.

A ALGEMENE ACHTERGRONDGEGEVENS OVER BEDRIJF OF INSTELLING

1. Hoeveel medewerkers heeft uw bedrijf of instelling per 1 juli 2005 op de loonlijst staan?
Indien u het niet precies weet, kunt u dan een schatting geven?

- 1 2 tot en met 4 medewerkers
- 2 5 tot en met 9 medewerkers
- 3 10 tot en met 19 medewerkers
- 4 20 tot en met 49 medewerkers
- 5 50 tot en met 99 medewerkers
- 6 100 tot en met 199 medewerkers
- 7 200 of meer medewerkers
- 8 Weet niet

2. Valt uw bedrijf/instelling onder een CAO?

- 1 Ja, een ondernemings-CAO
- 2 Ja, een sector- of bedrijfstak CAO
- 3 Nee → **ga verder met vraag 4**
- 4 Weet niet → **ga verder met vraag 4**

3. Wat is de naam van de CAO?

.....

B BIJDRAGE OF REGELING KINDEROPVANG PER 1 JULI 2005

4. Geeft uw bedrijf/instelling (per 1 juli 2005) een bijdrage voor kinderopvang, al dan niet via een sectorfonds?

- 1 Ja, deze bijdrage is vastgelegd in een regeling
- 2 Ja, maar deze bijdrage is niet vastgelegd in een regeling → **ga verder met vraag 7**
- 3 Nee, we geven geen bijdrage maar we kennen wel een regeling voor de kinderopvang
- 4 Nee, we geven geen bijdrage en we hebben geen regeling voor de kinderopvang → **ga verder met vraag 8**
- 5 Weet niet → **ga verder met vraag 20**

5. Op welke wijze is de bijdrage voor de kinderopvang binnen uw bedrijf/instelling vastgelegd?
- 1 In de CAO
  - 2 In een bedrijfsregeling
  - 3 In een bedrijfsregeling op grond van de CAO
  - 4 Anders, namelijk .....
  - 5 Weet niet
6. Door wie wordt de regeling uitgevoerd (situatie juli 2005)?
- 1 Door een bemiddelingsorganisatie (intermediair)
  - 2 Door het CAO-fonds/sectorfonds
  - 3 Door het bedrijf/de instelling zelf
  - 4 Anders, namelijk .....
  - 5 Weet niet
7. Op welke wijze draagt uw bedrijf/instelling per 1 juli 2005 bij aan de kinderopvang van de werknemers?
- 1 Een rechtstreekse financiële bijdrage aan de ouders
  - 2 Het bedrijf koopt zelf kindplaatsen in
  - 3 Een bemiddelingsbureau koopt kindplaatsen in
  - 4 Er is een bedrijfsscrèche
  - 5 Anders, namelijk .....
  - 6 Weet ik niet: het CAO/sectorfonds regelt dit
  - 7 Weet niet
- ga verder met vraag 9
8. Uw bedrijf/instelling heeft geen regeling en geeft ook geen bijdrage voor de kinderopvang. Wat is daarvoor de reden? **Meerdere antwoorden mogelijk.**
- 1 We hebben geen medewerkers met kinderen
  - 2 Onze medewerkers hebben om andere redenen geen behoefte aan een bijdrage voor kinderopvang
  - 3 Andere reden, namelijk .....
- ga verder met vraag 20

C	PLAATS KINDEROPVANG IN SECUNDAIRE ARBEIDSVOORWAARDEN
----------	---

9. Maakt de bijdrage voor de kinderopvang per 1 juli 2005 deel uit van een cafetariamodel? *Secundaire arbeidsvoorwaarden bestaan soms uit een keuzepakket, waaruit werknemers zelf kunnen kiezen van welke onderdelen zij gebruik willen maken. Dit is het zogenoemde cafetariamodel.*
- 1 Ja
  - 2 Ja, gedeeltelijk
  - 3 Nee
  - 4 Weet niet
10. Heeft de bijdrage voor de kinderopvang per 1 juli 2005 de vorm van een verrekening met het brutoloon? *Er zijn werkgevers die de bijdrage voor kinderopvang verrekenen met het brutoloon van de werknemers. De werkgever maakt daardoor netto geen kosten voor de kinderopvang*
- 1 Ja, de kosten voor de kinderopvang worden verrekend met het brutoloon van de werknemer
  - 2 Ja, de kosten voor de kinderopvang worden gedeeltelijk verrekend met het brutoloon
  - 3 Nee
  - 4 Weet niet

D	FINANCIËLE ASPECTEN BIJDRAGE KINDEROPVANG
----------	--

11. Hanteert uw bedrijf/instelling per 1 juli 2005 een maximum voor de werkgeversbijdrage?

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 Ja, een maximumpercentage van de kosten, namelijk .....%
- 2 Ja, een maximumbedrag per medewerker namelijk € ..... per maand (bruto/netto)*
- 3 Ja, een maximumbedrag per uur opvang, namelijk € ..... per uur
- 4 Ja, anders, namelijk .....
- 5 Nee
- 6 Weet niet

* doorhalen wat niet van toepassing is

12. Hanteert u bedrijf/instelling per 1 juli 2005 een (jaarlijks) maximumbudget voor kinderopvang?

- 1 Ja
- 2 Nee → ga verder met vraag 15
- 3 Weet niet → ga verder met vraag 15

13. Is het budget wel eens uitgeput geraakt waardoor een deel van de medewerkers geen bijdrage kinderopvang ontving?

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 Ja, naar verwachting in 2005
- 2 Ja, in 2004
- 3 Ja, in 2003
- 4 Nee → ga verder met vraag 15
- 5 Weet niet → ga verder met vraag 15

14. Welk percentage van de aanvragen kan naar verwachting in 2005 worden gehonoreerd?

- 1 Minder dan de helft
- 2 Tussen 50% en 75%
- 3 Tussen de 75% en 90%
- 4 Meer dan 90% maar niet 100%
- 5 100%
- 6 Weet niet

15. Houdt u in 2005 rekening met de bijdrage van de werkgever van de partner?

- 1 Ja, we gaan er standaard van uit dat er ook een bijdrage van de werkgever van de partner is
- 2 Ja, we compenseren deels indien er geen bijdrage van de werkgever van de partner is
- 3 Ja, we compenseren volledig indien er geen bijdrage van de werkgever van de partner is
- 4 Nee
- 5 Weet niet

E VOORWAARDEN BIJDRAGE KINDEROPVANG

16. Voor welke vormen van kinderopvang wordt (in juli 2005) een bijdrage gegeven?

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 Dagopvang in een kinderdagverblijf (0-4 jarigen)
- 2 Gastouderopvang (0-12 jarigen)
- 3 Buitenschoolse opvang (4-12 jarigen)
- 4 Anders, namelijk .....
- 5 Weet niet

17. Geldt de bijdrage per 1 juli 2005 voor alle werknemers of alleen voor bepaalde groepen?

- 1 Voor alle werknemers → **ga verder met vraag 19**
- 2 Voor werknemers die aan bepaalde kenmerken voldoen
- 3 Weet niet → **ga verder met vraag 19**

18. Voor welke werknemers geldt de bijdrage per 1 juli 2005?

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 Werknemers met een vast dienstverband
- 2 Werknemers met een tijdelijk dienstverband van minimaal ..... maanden
- 3 Werknemers die meer dan ..... uur in de week werken
- 4 Werknemers met een maximum inkomen tot € ..... per maand bruto/netto*
- 5 Vanaf een bepaald aantal dienstjaren
- 6 Werknemers in een bepaalde functie
- 7 Vrouwen
- 8 Mannen
- 9 Anders, namelijk .....
- 10 Weet niet

* doorhalen wat niet van toepassing is

19. Geldt de bijdrage per 1 juli 2005 voor een maximum aantal uren opvang in de week?

- 1 Nee
- 2 Ja, namelijk voor maximaal ..... uren per week
- 3 Ja, namelijk niet meer uren per week dan de omvang van het dienstverband
- 4 Weet niet

20. Ruimte voor eventuele opmerkingen

.....
.....
.....

21. Indien u de digitale samenvatting van het rapport wilt ontvangen, vul dan hieronder uw e-mailadres in.

.....

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor uw medewerking!**

Bijlage 4 CAO's waarover Kintent nadere informatie heeft verstrekt

1. Horeca
2. Primair onderwijs
3. Voortgezet onderwijs
4. Metalektro (grootmetaal)
5. Bouw
6. Schoonmaak
7. Grafmedia
8. Metaal en Techniek (kleinmetaal)
9. Technische groothandel
10. Schilders
11. Taxi
12. Landbouw (LEO)
13. Hoveniers
14. Mode en Sport Detailhandel
15. Kappers
16. Uitgeverijbranche
17. Supermarkten

Bijlage 5 Leden van de begeleidingscommissie

Leden begeleidingscommissie

Mw. G. Dolsma	VNO-NCW
Mw. K. Kuiper	MKB-Nederland
Dhr. G.A.M. van der Grind	LTO-Nederland
Dhr. E.R. Haket	Vakcentrale MHP
Mw. L.M. Rigters	Vakcentrale FNV
Dhr. T.J. Vlot	Vakcentrale CNV

Vertegenwoordiging Ministerie van SZW

Mw. M. Zebregs	Directie Arbeidsverhoudingen
Mw. H.J. Groenendijk	Directie Arbeidsverhoudingen

Research voor Beleid
Schipholweg 13 - 15
Postbus 985
2300 AZ Leiden
telefoon: (071) 5253737
telefax: (071) 5253702
e-mail: rvb@rvbh.nl
www.researchvoorbeleid.nl